

Guido da Verona: Életem — nap-sugarban. Amint a reklámok és feliratok «színes» és «forró» jelzőjéből is kitudó, erotikus regény. Talán ennek köszönheti ez a jelentéktelen olasz nagy népszerűségét kiadónk előtt. Megtaláljuk benne a műfaj valamennyi eredendő hibáját. Az erotikus regény bizonyos erotikus helyzetek plasztikus leírásán épül fel. Azonban a dolgok és az erotikum természetéből következik, hogy nem jöhetnek egymásután megszakítatlan folytonosságban ilyen jelenetek. Például nem lehet minden oldalon egy, hanem csak minden második, harmadik oldalon. A közbeeső oldalakat pedig meg kell tölni valamivel, mindegy, hogy mivel. Ezek a megtömések azután olyan unalmasak szoktak lenni, hogy az ember elveszti türelmét és nem is jut el vagy csak bosszankodva a bejelentett nagy szituációig. Verona például azzal tölti ki üres oldalait, hogy kijelenti, hogy hőse bolond, aki egészen szabadon, minden konvenciót levetve, elmékedik az emberi dolgokról általában. Elmékedései azonban oly mérhetetlenül bárgyúak, nyárspolgáriak, oly konvencionálisak, hogy igazán nem értjük: érdemes volt ezért megbolondulnia? *Szerb Antal.*

A magyar tudománypolitika alapvetése. Szerkesztette *Magyary Zoltán.* Budapest, 1927. Ez a hatalmas munka legszebb tanúbizonyossága annak a minden térre kiterjedő kultúrpolitikának, mely megcsontított hazánkban a háború óta megindult. Célzata azonban nem propagatív, nem kultúrfőnyünk fitogtatása, hanem sokkal mélyebben fekvő: amolyan kultúrpolitikai lelkiismeretvizsgálás. Beszámol arról, mit tettünk eddig kulturánk emelésének érdekében és milyen feladatok várnak ránk a jövőben. Nem leplez semmit, hanem őszintén tárja fel a hiányokat és hibákat. A szerkesztőnek sikerült közreműködésre megnyernie a magyar tudományos élet legkiválóbbjait és így minden tudományszak területéről a legautentikusabb felvilágosítást kapjuk. A könyv megérdemli, sőt elvárja a vele való beható foglalkozást, e helyen csak tartalmának vázlatos ismertetésére szorítkozhatunk.

Előszót Klebelsberg Kunó gróf kultuszminiszter írt hozzá, mint kultúrpolitikánk jelenlegi legfőbb intézője, a mű programját pedig a szerkesztő Magyary Zoltán adja meg, akinek nevével később is gyakran találko-

zunk, mint összefoglaló, iránytmutató cikkek szerzőjével. Az első fejezet nagyon érdekesen és gondolatébresztően foglalkozik a magyar kulturális viszonyok statisztikai tanulságaival. A második fejezet a magyar tudományos munka multjáról, jelenéről és jövő feladatairól ad összefoglaló képet Kornis Gyula szerkesztésében. Az egyes tudományszakokról azok legnevesebb képviselői számolnak be (hogy csak egy pár nevet említsünk: Gombocz Zoltán, Horváth János, Bleyer Jakab, Petz Gedeon, Eckhardt Sándor, Melich János, Hóman Bálint, Szekfű Gyula, Heßler Antal stb.). E fejezetben nemcsak tudománytörténetet kapunk, hanem a jövő fejlődés útja is elénk rajzolódik. A harmadik fejezet a tudományos munka műhelyeivel és eszközeivel foglalkozik és pedig a felsőoktatásügyi intézetekkel, közgyűjteményeinkkel, a kutató és a külföldi intézetekkel. Noha gazdasági helyzetünk nyomasztóan nehezedik kulturális intézményeinkre (az erről szóló panasz majdnem minden közleményben felhangzik), mégis elámulva állunk meg az előtt az óriási teljesítmény előtt, melyre a magyar kultúrpolitika legfőbb vezetősége a háború óta visszatekinthet. A pécsi és szegedi egyetemek felépítése, a debreceni egyetem kifejlesztése, a Nemzeti Múzeum újjászervezése, külföldi magyar tudományos intézetek létesítése, mind a legutolsó pár esztendő céltudatos munkájának eredménye.

A negyedik fejezet a tudomány művelőinek szervezeteit tárgyalja. Különösen értékes, hogy itt a Magyar Tudományos Akadémián kívül részletes ismertetést kapjuk az összes magyar tudományos egyesületeknek, a nemzetközi tudományos szervezeteknek és a Commission International de Cooperation Intellectuellének. Az ötödik fejezet főleg praktikus célokat szolgál. Gulyás Pál a könyv történetéről ír, Keéri Szántó Andor a szellemi termékek technikai előállítását és a forgalombahozását ismerteti, Kuncz Ödön pedig a szerzői jogviszonyról ír. A hatodik, utolsó fejezetben a szerkesztő megadja a mű összefoglalását és nagy vonásokban rajzolja a magyar tudománypolitika jövő feladatait.

A könyv negyvenhat illusztrációs melléklete a magyar tudományosság leghíresebb művelőit és intézményeit mutatja be.

Ez a tudománypolitikai alapvetés (mert valóban az!) nem a mulandó ma számára iratott, hanem csak a jövőben fogja éreztetni hatását. Ott lesz minden magyar tudós és kultúrpolitikus asztalán és termékenyítőleg fogja befolyásolni mindannyiuk munkáját.

Barna Gyula.

Két akadémiai kiadvány. A Régi Magyar Költők Tára, meg a Régi Magyar Könyvtár gyarapodott újabban egy-egy nagyjértékű s már jóideje nehezen várt füzettel. Mindkettőt a nagy tudományú Dézsi Lajosnak, régibb irodalmunk e legalaposabb ismerőjének köszönhetjük, ki, mikor e csupán jelt adni kívánó sorokat írjuk, a Történettudományi Kézikönyv legújabb füzetében tudós buzgalmának egy páratlanul gazdag, legújabb eredményével lep meg, a történeti tárgyú magyar költészet teljes leltárával. Arra még lesz időnk visszatérni.

Mostani, akadémiai kiadványai közül az egyik «Jegyzetek a Régi Magyar Költők Tára hetedik kötetéhez» címen jelent meg. Magát a címben említett «hetedik kötetet» még Szilády Áron tette közzé 1912-ben, de a korábbi kötetektől eltérően már jegyzetek nélkül. Hozzáfogott ugyan a jegyzetek elkészítéséhez, de meghalt, mielőtt befejezhette volna. Hagyatéka feldolgozásával és kiegészítésével az arra leghivatottabb szakembert, Dézsi Lajost bízta meg az Akadémia. Az említett hetedik kötet 1560. és 1566. között írt költeményeket tartalmazott, köztük Pesti György Halálról való emlékeztető énekét, Méliusz és Bornemisza Péter verseit, a Szendrei Névtelen Szilágyi és Hajmásiját s a Balassi Menyhárt árul-tásáról szóló komédiát. Épen e legfontosabb anyaghoz írta legkiválóbb és legönállóbb magyarázó jegyzeteit, vagy pótolta ki Szilády Áronéit legbőkezűbben a pótfüzet kiadója. — A XVI—XVII. század magyar irodalmát senki sem ismeri oly teljesen, mint Dézsi Lajos; mondhatnók: csak ő ismeri igazán. Nagy hálaára kötelezünk mindnyájunkat, ha e két évszázadnak — egyetemi jegyzetei tanúsága szerint — íróasztala fiókjában úgyis kész irodalomtörténetét közzétenné. Úgy tudjuk, e két évszázad széphistóriáinak hű másolata is birtokában van; megbecsülhetetlen kincs ez; s bár a Régi Magyar Költők Tárát ő fogja tovább szerkeszteni s annak kötetekben módja lesz közzétenni az említett szép-

históriákat, vajjon nem lehetne-e szeret ejteni azok együttes, minél előbbi, monumentális szép kiadásának?

Másik kiadványa a régebben Heinrich Gusztáv, most már Császári Elemér szerkesztésében folyó Régi Magyar Könyvtár 38-ik füzete: Rosnyai Dávid Horologium Turcicumának, e sokat emlegetett, de eddig csak másodkézből s szemelvényesen ismert, a XVII. század második feléből származó szépprózai műnek első közzététele. Rosnyai életrajzát, török közvetítéssel fordított művének végső eredetijét, a Pancsantantrát, Rosnyai utáni magyar fordítóit, Rosnyai fordítói eljárását ismertető alapos tanulmány vezet be s kiváló magyarázó jegyzetek követik a betűhív szövegközlést. Rosnyai műve, mely egyébként a török irodalommal való érintkezéseinknek egyik nevezetes emléke, laikusok figyelmét is megérdemlő, érdekes, sőt nem egyszer mulat-ságos olvasmány. —i—s

Regényfordítások. H. G. Wells: *Krisztina Alberta apja.* I—II. (Franklin.) Ford.: Kiss Dezső. — *Boylesve: Cloque kisasszony.* (Franklin.) Ford.: Komor András. Van néhány külföldi kedvence a magyar olvasóközönségnek, akiket állandó, rajongó szeretettel — félreért. Ilyen Anatole France, ilyen H. G. Wells. Az elsőben ősi világszemléletek lerombolóját, a másodikban az új világ apostolát látják, holott valójában Wells a ma, France a tegnap szerelmese és egyiküknek sincs sok köze a holnap-hoz. France szívesen feláldozná a jelenet, ha az ancien régime világát varázsolhatná helyére; forradalmár, de a multat kívánja vissza és nem hisz a jövőben. Wells viszont nagyon jól érzi magát a jelenben és ezt a legjobban épen utópisztikus regényei árulják el. Elérzékenyülő szeretettel tekint az emberiségre, amely évszázadok tévelygési után eljutott a mai tudományos, technikai, demokratikus tökéletességhez. A jövőendő csak a végre megtalált ösvényeken tovahaladás lehet, néhány kisebb-nagyobb akadály lebon-tásával. Eszébe sem jut, hogy ez útvonalak változhatnak. Nagyon egyszerű és jámbor ez a Wells-féle világ-nézet.

Voltaire is büszke volt az emberiség haladására, dicsőítette korát és a tudományt, de mennyi történeti érzék, filozófiai kíváncsiság, költői készség, tudás, éleslátás, eleven nyugtalanság és lelkesedés volt a középszerű-